

INFORMATION
COMMUNICATION
SOCIETY

7-ма міжнародна наукова конференція
«Інформація, комунікація, суспільство»

2018

17-19 травня
Україна, Чинадієво

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
LVIV POLYTECHNIC NATIONAL UNIVERSITY

SOCIAL COMMUNICATION AND INFORMATION ACTIVITY DEPARTMENT

Information, Communication, Society 2018

Proceedings of the 7th International Academic Conference ICS-2018

*May 17–19 2018
Ukraine, Chynadiyovo*

Lviv
Lviv Polytechnic Publishing House
2018

УДК 004(063)+002(063)

К 637

Організатори конференції:

Національний університет «Львівська політехніка»,
кафедра соціальних комунікацій та інформаційної діяльності

Organized by:

Lviv Polytechnic National University,
Social Communication and Information Science Department

К 637 Інформація, комунікація, суспільство 2018: Матеріали 7-ї
Міжнародної наукової конференції ICS-2018. – Львів:
Видавництво Львівської політехніки, 2018. – 1 електрон.
опт.диск (CD-ROM).

ISBN 978-966-941-173-0

У збірнику опубліковано матеріали конференції, присвяченої проблемам у галузі соціальних комунікацій, інформаційної діяльності, консолідації інформації, документознавства, електронного урядування, прикладної психології та лінгвістики.

Видання призначено для науковців, аспірантів, студентів.

*Відповідальні за випуск – А.М. Пелецишин, О. В. Марковець
Матеріали подано в авторській редакції*

© Національний університет
«Львівська політехніка», 2018

ISBN 978-966-941-173-0

Риторика в системі сучасної комунікації

Тетяна Конівіцька

*Кафедра практичної психології та педагогіки
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
Львів, Україна
tvitska@gmail.com*

Abstract. The article analyzes the features of rhetoric in the system of modern communication, it is noted that during the informatization of society, rhetoric acquired new aspects of development and use. It has been noted that interest in oratorical art in Ukraine has increased significantly, and rhetorical skills and abilities are extremely necessary to be developed and developed both in general education schools and in higher education institutions, taking into account the specifics of communication of the information age.

Ключові слова: риторика, інформатизація, комунікація, риторична компетентність, медіапростір, медіаграмотність.

Сучасний світ різноманітний, глобальний, технологічний і швидкозмінний. Питання формування та розвитку риторичної компетентності нині стає все актуальнішим як для шкільної освіти, так і для професійної підготовки студентів у ВНЗ, оскільки важливою умовою для професійної реалізації фахівця, його конкурентоспроможності, творчості та креативності у професійній сфері є вміння комунікувати (спілкуватися та взаємодіяти з людьми, вміння встановлювати контакти). Як слушно зазначає Ф. Бацевич, людину необхідно навчити спілкуватися, адже хибною є думка, начебто людина комунікує так само природно, як і дихає, що майстерність спілкування є природним даром [3].

Мета доповіді – проаналізувати місце та роль риторики у системі комунікації у процесі інформатизації суспільства й освіти.

Інформатизація суттєво змінює механізми комунікування. Хоча процес інформатизації означає запровадження та використання інформаційно-комунікаційних технологій, він торкається також соціального, духовного та культурного життя [2, 28]. Поняття комунікації нині використовують не

лише як спілкування, яке має суб'єкт-суб'єктну взаємодію, а для визначення загального зв'язку будь-яких об'єктів матеріального та духовного світів [4, 45]. Проте в інформаційному суспільстві важливо не лише вміти шукати, володіти чи передавати інформацію, яка стає повсякчас доступнішою, а й вміти впливати і переконувати завдяки різним видам комунікації. Саме ці функції комунікації є найважливішими і найбільш затребуваними в сучасному житті та безпосередньо пов'язаними з риторичною компетентністю. Адже риторика ми розуміємо нині не лише як мистецтво красномовства, а як мистецтво переконання та впливу задля досягнення бажаних результатів.

До останнього часу в українській освіті ораторській майстерності, на жаль, не приділяли належної уваги. Молодь навчалась, як пристосуватися до швидкого розвитку комп'ютерних технологій, а не мистецтву спілкування. У кращому випадку деякі університети пропонували курси лише теоретичної риторики. Натомість в американській освітній практиці активно (й уже протягом тривалого часу) здійснюється риторична підготовка особистості в межах шкільної програми, де учні опановують курси про те, як правильно спілкуватися з батьками, дорослими тощо [3].

Як зазначають провідні науковці, суспільство нині переживає черговий неориторичний бум, тому не випадково кажуть про третє «відродження» риторики у США, про навчання мистецтва красномовства в добу комп'ютерних технологій в Японії та країнах Європи [5]. Досліджуючи розвиток риторичної освіти в Україні, можна зазначити, що ця тенденція також простежується. Зацікавлення риторикою сприяє укладанню нових

навчальних підручників і посібників з курсу риторики для загальноосвітніх шкіл та вищої школи, з'являються цікаві публікації, авторські проекти, курси та школи навчання ораторського мистецтва.

Для формування риторичної компетентності варто враховувати особливості новітньої системи комунікації, зокрема за допомогою Інтернет-ресурсів, медіа-технологій, і різноманітні платформи дистанційного та змішаного навчання, які значно розширюють можливості отримання та передавання інформації, сприяють засвоєнню риторичних знань та ефективному розвитку риторичних умінь і навичок. Проте, зважаючи на величезний потік інформації в медіапросторі, потрібно навчати грамотно працювати з інформацією.

Варто зазначити, що типова комунікації сьогодення різко відрізняється від античної риторики з її акцентом на використанні простих гасел і образів, адже мета сучасної пропаганди все частіше полягає не в тому, щоб інформувати і просвіщати людей, а скоріше в тому, щоб підштовхувати особистість чи маси до бажаної для когось позиції або точки зору [1, 10]. У зв'язку з цим нині суспільство все частіше застосовує правила «чорної риторики» – від бажаного впливу та переконання до маніпулювання з використанням певних риторичних прийомів, яке здійснюється як через безпосереднє спілкування, так і через всі можливі канали комунікації, використовуючи можливості медіапростору, як традиційні (радіо, кіно, телебачення), так і новітні соціальні сервіси (ютюб, блоги, подкасти тощо). Під час вивчення риторики у ВНЗ доцільно вивчати й аналізувати риторику медіа щодо впливу на особистість і соціум за допомогою риторичних прийомів, зокрема спеціально вживаних слів, побудови речень, мовлення, певного тексту та невербальних засобів, які застосовуються як маніпулювання, а також навчати не піддаватися цьому маніпулюванню. Знання риторичних законів і правил сприятиме розвитку критичного мислення та

медіаграмотності особистості загалом, що вкрай необхідно в час тотальної інформатизації суспільства.

ВИСНОВОК

Проаналізувавши особливості риторики в системі сучасної комунікації, зазначимо, що в процесі інформатизації суспільства риторика набула нових аспектів розвитку та використання. В Україні значно зріс інтерес до ораторського мистецтва, а риторичні вміння і навички вкрай необхідно формувати та розвивати як у загальноосвітніх школах, так і в закладах вищої освіти, враховуючи специфіку комунікації інформаційної доби.

ЛІТЕРАТУРА

- [1] Вандишев В. М. Риторика вербальної атаки і захисту // Риторика: теоретичні та практичні аспекти комунікації: монографія / Р-64 ред. кол.: проф. В.М. Вандишев, проф. Я.З. Ліханський, проф. О.С. Переломова; відп. ред. проф. В.М. Вандишев. – Суми: СумДУ, 2015. – С. 5-10.
- [2] Литвин А. В. Інформатизація професійно-технічних навчальних закладів будівельного профілю : монографія / Андрій Вікторович Литвин. – Львів : Компанія «Манускрипт», 2011. – 498 с.
- [3] Римашевський Юрій. Якби хтось навчив нас правильно спілкуватися... / Юрій Римашевський // Дзеркало тижня. – 2009. – № 22, 19-26 червня.
- [4] Руденко Л. А. Формування комунікативної культури майбутніх фахівців сфери обслуговування у професійно-технічних навчальних закладах : монографія / Лариса Анатоліївна Руденко. — Львів : «Край», 2015. – 344 с.
Щербакова О. А. Про особливості викладання курсу «Риторика» студентам-журналістам / О. А. Щербакова. – Режим доступу: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=224>

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Інформація, комунікація, суспільство 2018

Матеріали 7-ї Міжнародної наукової конференції ІКС-2018

17-19 травня 2018
Україна, Чинадієво

Один електронний оптичний диск (CD-ROM).
Об'єм даних у мегабайтах 10,6 Мб.
Наклад 100 прим. Зам. 180733.

Видавець і виготівник: Видавництво Львівської політехніки
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4459 від 27.12.2012 р.

вул. Ф. Колесси, 4, Львів, 79013
тел. +380 32 2582146, факс +380 32 2582136
vlp.com.ua, ел. пошта: vmr@vlp.com.ua